

Csesztregi Csongor József

Iskolaőr – avagy mennyire veszélyesek a magyar iskolák?

Schoolguard- are the Hungarian schools that dangerous?

Absztrakt

Az iskolaőrség, mint a rendőrség irányítása alatt álló szervezet, jogintézmény közel két éve van jelen hazánk oktatási intézményeiben. Írásomban ezt az új jogintézményt vettem górcső alá annak érdekében, hogy az olvasó számára érthető legyen az iskolaőrség működésének célja, irányelvei, valamint megalakulásának oka. Kutatásom elsődleges szempontja annak kiderítése, hogy az iskolaőr jelenléte az egyes oktatási intézményekben milyen mértékben befolyásolja a magyar diákok, illetve pedagógusok mindennapjait.

Kulcsszavak: iskolaőr, iskola, biztonság, rendőrség

Abstract

The School Guard Department, as a department, legal institution under police control, has been present in Hungary's educational institutions for almost two years. In my writing I scrutinize this new legal institution in order to make the School Guard Department's aim, policies as well as the reason of its establishment intelligible for the readers. The primary aspect of my research is to find out how the presence of a schoolguard influences the daily lives of the Hungarian pupils and teachers in certain educational institutions.

Keywords: schoolguard, school, safety, police

Bevezetés, előzmények

Az oktatási intézmények melegágyai lehetnek néhány tipikus szabálysértés, valamint bűncselekmény elkövetésének. E jogellenes cselekmények elkövetése során az egyik legmeghatározóbb jellemző az egymás irányába ható erőszak alkalmazása, amely alatt nem csak a fizikai bántalmazást kell érteni, hanem a pszichikai sérelem okozását is. Az erőszak irányai alapján beszélhetünk tanár-diák, diák-diák, valamint diák-iskolai alkalmazott, szülő-diák, szülő-szülő, szülő-tanár, továbbá ritkább esetben szülő-iskolai alkalmazott és tanár-iskolai alkalmazott erőszakról is¹

„A szélsőségek – legyen szó időjárási, gazdasági, társadalmi, vallási, politikai viszonyokról– egyre nagyobb teret kapnak az emberek mindennapi életében, jelentősen meghatározzák a XXI. századi emberiség létét. A minket körülvevő világ híreit követve – álláspontom szerint– megállapítható, hogy az élet szinte valamennyi területe a szélsőségek irányába mozdult.”² Véleményem szerint hazánkban a 21. században elérte azt a szintet a pedagógusok tekintélye –hasonlóan a rendvédelmi szerveknél dolgozókéhoz, illetve az egyéb közfeladatot ellátó személyekéhez–, ahol már meg sem halljuk nevelő szándékú intelmeiket. Ez nem újkeletű dolog, hiszen korábban is előfordultak kisebb-nagyobb konfliktusok tanár és diák, állampolgár és rendőr között, azonban nem ez volt a jellemző. „A probléma csak tovább halmozódik azzal, hogy a tömegoktatás színvonalára épült, mondhatjuk teljes közoktatás nem alkalmas a családból magukkal hozott hátrányok leküzdésére, sőt azokat konzerválja.”³ Manapság a társadalmi nézetek és trendek miatt ott tartunk, hogy egy rendőrnek szinte könyörögnie kell azért, hogy érvényesíteni tudja a szolgálati jogviszonyából fakadó, és a rendőri intézkedések lefolytatásához szükséges törvényes jogait és teljesíthesse szintén jogszabályból fakadó kötelezettségeit.

---

¹ URL1

² Papp, 2019, 154

³ Rosta, 2006, 62

Tanár kontra diák

Ahogy fentebb már említettem, a pedagógusok tekintélye jelentős mértékben csökkent az elmúlt három évtized alatt. A diákok egyre növekvő hányada fegyelmetlenebb, tiszteletlenebb. Számos oktatási intézményben a pedagógusok félve mennek be a tanórákra attól tartva, hogy mikor szól vissza neki egy diák, vagy mikor támadják meg valamilyen jegybeírás miatt a tanulók, vagy esetleg szülei. Úgy vélem, az efféle magatartási problémákkal kapcsolatos kérdésekre a választ elsősorban az otthoni környezetben kell keresni. Erre azonban nem kívánok részletesebben kitérni. Ugyanakkor meg kell említenem, hogy nem csak diák, vagy éppen szülője vonatkozásában fordul elő, hogy bántalmazza a pedagógusokat, hanem előfordul az is, hogy egy tanár lép fel már-már fizikai erőszakban megnyilvánuló agresszív magatartással egy diákkal szemben.

A diákok által elkövetett szabálysértések, bűncselekmények

Néhány gondolattal kitérnék a diákok által megvalósított jogellenes magatartásokra. Úgy gondolom, hogy manapság sem ismeretlen az iskola mellékhelyiségeiben dohányzás, sőt szeszes ital, kábítószer, esetleg más pszichoaktív anyag fogyasztása. Nem szeretnék általánosítani, értesülesem szerint azonban országszerte számos középfokú oktatási intézményben előfordult már ez a szituáció. Sokan bele sem gondolnak, hogy a kábítószer birtoklással és fogyasztással bűncselekményt követnek el. Azonosulok azzal a megállapítással, amely szerint *„A gyermekbűnözés kutatása kapcsán számos problémával szembesülünk, melyek közül a legnagyobb az óriási látencia. A sértettek a legritkább esetben tesznek feljelentést a bűncselekményeket elkövetők ellen, ha tudják, vagy sejtik, hogy az gyermekkorú. Maguk az oktatási intézmények is ódzkodnak feljelentést tenni saját diákjaik ellen, tartva az iskola jó hírén esendő csorbától. Még az a jobbik eset, ha csak pedagógiai problémaként tekintenek a gyermekek által elkövetett deliktumokra...”*⁴ Ezen kívül fontos megemlíteni, hogy az egymás fizikai bántalmazása, interneten keresztüli zaklatása, az adott iskola, illetve diáktársa tulajdonának megrongálása sem elhanyagolandó probléma.⁵

„A fegyelmetlenség lehetséges okai: 1. Hátrányos helyzetű gyermekek nagyobb aránya 2. Elemi udvariasság hiánya 3. Megfelelő közösség hiánya 4. Szegényes szókinccs 5. Érzelmi fásultság, közöny 6. Negatív életesemények 7. Motiválatlanság 8. Értérendi különbség az iskola és a család között 9. Harmonikus családi háttér hiánya 10. Szülők közti konfliktus, családon belüli erőszak 11. A szülő érzelmi zsarolhatósága 12. Kialvatlanság

*A fegyelemhiány megnyilvánulási formái: 1. Durva, fajtalan beszéd 2. Társakkal kapcsolatos tanórai beszélgetés 3. Társakkal kapcsolatos erőszak 4. Igazolatlan hiányzás 5. Vandalizmus, rongálás 6. Tettegesség, testi sértés 7. Zaklatás 8. Lopás, zsarolás, rablás 9. Közveszéllyel fenyegetés 10. Tanárokkal kapcsolatos erőszak, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak 11. Droghasználat”*⁶

„Az iskola rendőre” program, mint a gyermek- és ifjúságvédelmi programok egyike

Az általános és középiskolák rendjének fenntartásában történő közreműködés rendőrségi végrehajtásáról szóló 23/2012. (XII. 21.) ORFK utasítás alapján az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (továbbiakban: rendőrség) közreműködőként vehet részt az általános és középiskolák rendjének fenntartása érdekében. Teheti mindezt kizárólag az iskolák kezdeményezésére. Az oktatási intézmények biztonságosabbá tételét és a felnövekvő generációk jogkövetésre nevelését szolgáló kezdeményezések közé számos bűnmegelőzési program tartozik, többek között a D.A.D.A., az

⁴ Sipos, 2015, 50

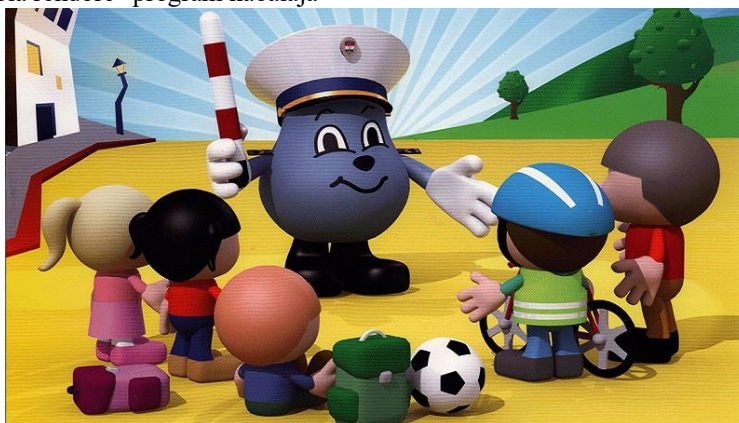
⁵ URL1

⁶ Szabóné Farkas, 2021, 12-13.

ELLEN-SZER, valamint az „Iskola rendőre” program. Témaválasztásom okán az „Iskola rendőre” programot taglalom, amellyel összefügg az iskolaórség megalakulása.⁷

Az Országos Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: ORFK) bizonyára úgy gondolta, hogy ha időközönként rendőri jelenléttel tud biztosítani az iskolákban, akkor a fent említett problémákat egy idő után meg tudja szüntetni, vagy legalábbis kontroll alatt tudja tartani. Így a rendőrség 2008. szeptember 1-én meghirdette az „iskola rendőre” programot.⁸ Elsősorban általános iskolák részére hozták létre ezt a kezdeményezést, majd idővel kiterjesztették a középfokú oktatási intézményekre is. A program keretében az országban minden általános iskola részére kijelöltek egy rendőrt (jobbára azt a körzeti megbízottat, akinek a működési körzetéhez tartozik az iskola), aki annak az adott intézménynek nyújt segítséget baleset- és bűnmegelőzési kérdésekben.⁹ Az ő feladata továbbá kapcsolatot tartani az adott intézmény vezetésével, az ott tanuló diákokkal, valamint a szüleikkel.¹⁰

1. kép: az "iskola rendőre" program kabalája

forrás: URL3

Mivel az őszi tanévkezdés elején számos –gyakran az érintett diákok halálával végződő– közúti közlekedési baleset történik az iskolák előtti gyalogátkelőhelyeken és az úttesten a tanórákra siető diákok, illetve a kellő körültekintést elmulasztó gépjárművezetők miatt, az „iskola rendőre” a diákok számára a tanterv keretében megtanítja a számukra fontos KRESZ ismereteket.¹¹ Ezáltal az oktatók és az „iskola rendőre” a gyermekekkel már alsó tagozatos korokban az iskola udvarán bóják segítségével a KRESZ által előírt kerékpározási ajánlásokat ismertetik, valamint a gyalogátkelőhelyeken történő megfelelő átkelést gyakorolják. Ezen felül meghatározott napokon a reggeli órákban az „iskola rendőre”, vagy más esetekben egy járőrpár szavatozza a gyerekek számára a biztonságos átkelést a gyalogátkelőhelyeken az adott tanintézmény előtt.¹² „Az „Iskola Rendőre” program keretein belül minden tanévkezdést megelőzően forgalomtechnikai bejárást kell tartani az oktatási intézmények körül annak érdekében, hogy az esetleges balesetveszélyes forgalomszervezési megoldásokat, hiányosságokat orvosolják, pótolják. A működési körzet forgalomszervezési szempontból történő figyelemmel kísérése a körzeti megbízottat folyamatosan érintő feladat.”¹³ Ennél a pontnál érdemes kitérni arra a tényre, miszerint manapság a diákok leterheltsége, a szoros tanrend, illetve a kevés osztályfőnöki óra következtében az egyes iskolák kénytelenek elzárkózni a rendőrség nyújtotta oktató-nevelő tevékenység lehetőségétől, így csak a gyalogátkelőhelyek ellenőrzésére tartanak igényt.

⁷ 23/2012. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános és középiskolák rendjének fenntartásában történő közreműködés rendőrségi végrehajtásáról

⁸ URL2

⁹ URL2

¹⁰ URL2

¹¹ URL2

¹² URL2

¹³ Papp, 2020, 378

Ezen felül az iskola rendőre segédkezik a már korábban említett D.A.D.A.-program megfelelő lebonyolításában.¹⁴ Ez azt jelenti, hogy az adott oktatási intézmény védőnőjével konzultálva a szexuális felvilágosítás mellett az AIDS veszélyeire is felhívja a figyelmet. Továbbá előadást tart a drog, az alkohol, valamint a dohányzás káros hatásairól, valamint megoldásokat és ajánlásokat nyújt a diákoknak annak érdekében, hogy megelőzze a kapcsolatba kerülésüket a fent említett szerekkel. Ezek az előadások –az előadást hallgató diákok életkorától függően– elrettentő példákkal, megtörtént eseményekkel szolgálnak, így elősegítve azt, hogy a diákoknak elmenjen a kedvük a különböző szerek használatától. Az évek során megállapítást nyert, hogy az állandó jelenlét hiányában ezek a fajta felvilágosítások, előadások sok pozitív hatást nem érnek el. Bár az „iskola rendőre” -ként funkcionáló helyi körzeti megbízottak jelenleg is prevenciók előadások sokaságával látják el a diákokat, az oktatási intézmények mosdójában a tiltott dohányzás, illetve kábítószer használat, valamint a diákok és tanárok közötti erőszak nem szűnt meg, továbbá a rendőrség állományában bekövetkezett létszámcsökkenés és az ebből adódó feladattöbblet hatására már nem tudta garantálni a program rendeltetésszerű működését és eredeti céljának megvalósítását, így annak hatékonysága negatív irányba változott. A körzeti megbízottak ezirányú tevékenysége egyébként nem újkeletű, már az 1964-ben kiadott, első egységes körzeti megbízotti szabályzatban is kinyilatkoztatásra került. *„A körzeti megbízottal szemben – az eredményes bűn- és balesetmegelőzés érdekében – már ekkoriban elvárásként fogalmazódott meg az oktatási (felvilágosító nevelő), valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység, amelynek keretében szükséges volt megismertetni a lakossággal többek között az idényjellegű bűncselekmények jellemzőit, a gyakori szabálysértésekkel kapcsolatos információkat, és a szabályos közúti közlekedésre vonatkozó elvárásokat.”*¹⁵ Sőt, ha kicsit visszamegyünk az időben, akkor megállapíthatjuk, hogy a körzeti megbízott megelőző jellegű tevékenysége szinte egyidős magával a szolgálati formával, ugyanis már 1955-ben elvárás volt a körzeti megbízottal szemben a *„Kimagasló szakmai felkészültség: a körzeti megbízotti szolgálat ötvözte az ekkor kimagasló jelentőséggel felruházott bűnügyi, valamint megelőző rendészeti (ma bűnmelegelőzési, illetve balesetmegelőzési) tevékenységet.”*¹⁶

Az iskolaőrségről

Az Iskolaőrség megalakulása

Az országgyűlés 2020. július 3-án fogadta el azt a törvényjavaslatot, amely értelmében, az iskolai erőszak megszüntetése és megelőzése céljából néhány vonatkozó törvény módosításra kerül. Így létrejött az iskolai erőszak megszüntetése és megelőzése érdekében szükséges egyes törvénymódosításokról szóló 2020. évi LXXIV. törvény, amely a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényt (a továbbiakban: Rtv.) is módosította és egyben az iskolaőrség megalakulását is jelentette. Ezáltal lehetővé vált, hogy a 2020 szeptemberében induló tanévben már iskolaőrök ügyeljenek a rendre és a fegyelemre az oktatási intézményekben. Ezt azonban számos szülő, diák, valamint pedagógus nem fogadta kitörő lelkesedéssel. Sokan úgy vélték, hogy ez csak az iskolai agresszió tüneteit kezelné, de voltak, akik azt mondták, hogy agresszióval nem lehet az agresszió ellen fellépni, és az a megfelelő megoldás, ha a tanárok és/vagy a portások jogkörét kibővítik.¹⁷ Sokan úgy vélték, hogy ezzel az új jogintézménnyel „Amerika majmolása” következett be, ugyanis az Egyesült Államokban már évek óta foglalkoztatnak iskolarendőröket bizonyos tanintézményekben.

Az aggályok ellenére az intézményfenntartók felmérése alapján, valamint az intézményvezetők kérésére 490 állami fenntartású intézményben kezdték meg szolgálatukat az iskolaőrök.¹⁸

¹⁴ URL2

¹⁵ Tihanyi, Papp, 2022 a, 698

¹⁶ Tihanyi, Papp, 2022 b, 597

¹⁷ URL4

¹⁸ ORFK-hoz benyújtott közérdekű adatigénylés

2. kép: toborzó plakát

forrás: URL5

Jogi háttér

Az iskolaőr a szolgálatellátása során végzett munkáját számos, a rendőrségre is vonatkozó jogszabály szabályozza, így az Rtv., a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (Hszt.), a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011 (XI. 22) BM rendelet (a továbbiakban Rszsz.), az iskolaőrökről szóló 27/2020 (VII. 17.) BM rendelet, valamint az iskolaőrök képzéséről, kiegészítő képzéséről, vizsgáztatásáról, valamint a képzés és vizsga helyett elfogadható szakirányú képesítések és képzettségek jegyzékéről szóló 28/2020 (VII. 17.) BM rendelet. Az iskolaőr a magyar Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) szerint közfeladatot ellátó személynek minősül, így a jogalkotó fokozott védetség alá helyezte. Ezek értelmében az iskolaőr kizárólag a számára kijelölt oktatási intézmény, valamint az őrutasításban szereplő feladatok ellátása során élhet intézkedési és kényszerítőeszköz-használati jogosultságával.

Felszerelés

A felszerelés tekintetében az iskolaőr nem sokban különbözik egy rendőrjárőről vagy őrtől. Az iskolaőr kényszerítőeszköz-használati joggal került felruházásra, azonban lőfegyverhasználati jog nem illeti meg. Ennél fogva rendelkezik rendőrbottal, bilincssel, vegyi eszközzel (gázspray). Ezeket az eszközöket a munkáltató, azaz az illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányság biztosítja az iskolaőr számára, melyeket a részére kiadott őrutasításban tételesen rögzítenek. Továbbá rendelkeznie kell egy egyéni számmal ellátott szolgálati jelvényvel, valamint egy szolgálati igazolvánnyal.¹⁹

Ruházat

A formaruházat tekintetében sincs sok eltérés az iskolaőr öltözete és a rendőri gyakorló ruházat között. Az iskolaőrök kék, valamint fehér galléros pólót (teniszínget) viselnek „ISKOLAŐR” felirattal, valamint rendelkeznek kék gyakorló nadrággal, pilotkával, téli és nyári felsővel, kesztyűvel, bakancssal, névkitűzővel, hímzett karjelvényvel, valamint esővédővel.²⁰ Ezeket szintén a Rendőrség biztosítja számukra, megfelelő viselésüket a korábban említett jogszabályok írják elő.

¹⁹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény

²⁰ Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet

3. kép: Egy iskolaőr ruházata és felszerelése

forrás: URL6

Az iskolaőr intézkedésére vonatkozó jogszabályi előírások

Az iskolaőr szolgálatellátása során meglehetősen széles jogkörrel rendelkezik. Az Rtv., valamint az Rszsz. tételesen felsorolja, hogy mely esetekben milyen intézkedésre, tevékenységellátásra jogosult. Az iskolaőr többek között igazoltathat, helyszínt biztosíthat. Fontos kihangsúlyozni, hogy az iskolaőr csak annak az intézménynek a területén intézkedhet, amely a számára kiadott őrutasításban meghatározásra került.

Az Rszsz. VIII/A fejezete taxatívén felsorolja az iskolaőrökre vonatkozó szabályokat, ideértve az intézkedésükre vonatkozó közös szabályokat is. Ennek vonatkozásában kiemelnék néhány, általam fontosabbnak vélt szabályt. Az iskolaőr az őrutasításban foglalt feladatok elvégzésén túl –amennyiben az iskola területén belül igényt tartanak rá– köteles a tőle elvárt mértékben felvilágosítást adni, valamint segítséget nyújtani.²¹ Az iskolaőr intézkedése megkezdése előtt napszaknak megfelelő köszönés után közli a nevét, azonosító számát, majd intézkedésének tényét és célját az intézkedés alá vont személlyel. Ezek közlése abban az esetben mellőzhető, ha az iskolaőri intézkedés foganatosítását az előzetes közlés ellehetetlenítené, vagy az intézkedés eredményességét aránytalan mértékben veszélyeztetné.²² Az iskolaőr az arányosság elvét követve először felszólítja az intézkedés alá vont személyt az intézmény, illetve a tanulók vagy az ott dolgozók biztonságát sértő vagy veszélyeztető tevékenysége abbahagyására. Amennyiben a felszólított személy nem tesz eleget az iskolaőr felszólításának és a késedelem nem jár az intézkedés eredményességének aránytalan veszélyével, a következő lépésként kilátásba helyezi a szigorúbb fellépést. Ezen felül köteles minden olyan általa észlelt, illetve tudomására hozott jogsértő magatartásról értesítenie a legközelebbi rendőrt, vagy az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv valamely (az Rtv. 4/A. § 1. bekezdésében meghatározott) szervét, amely rendőri intézkedést tesz szükségessé (intézkedést kezdeményez).²³

Amennyiben olyan esemény következett be, amely során helyszínbiztosítás szükséges, az iskolaőr a tőle elvárt módon elsősegélyben részesíti vagy részesítteti az esemény során megsérült, megbetegedett, vagy más okból segítségre szorulókat. A személy elleni erőszakos, vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény vagy tulajdon elleni szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt a rendőr megérkezéséig visszatartja. Az eseményben érintetteket, az esemény észlelőit feltartóztatja, eltávolítja az illetéktelen személyeket a helyszínről, azt körülhatárolja, megőrzi eredeti állapotában, megfigyeli és megállapítja, hogy megváltoztatták-e a helyszínt, miben változtatták meg, ki és miért változtatta meg, azonnali

²¹ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 102./H. §

²² A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 102./J. §

²³ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 102./I. §

jelentést tesz a szolgálati előjárójának, továbbá ha a sérültet mentő gépkocsival kell elszállítani a helyszínről, akkor feljegyzi annak forgalmi rendszámát, valamint útvonalát.²⁴

Az iskolaőr feltartóztathatja azt a személyt, akitől felvilágosítást kér, az intézkedés alá vont személyt korlátozhatja, megakadályozhatja az intézkedés helyszínének elhagyásában.²⁵

Az iskolaőr igazoltatja, aki az intézmény területén az intézmény, illetve az iskola tanulói, illetve ott dolgozói biztonságát sértő, vagy veszélyeztető cselekményt követ el, illetve aki ilyen cselekmény elkövetésével gyanúsítható.²⁶

Amennyiben törvényes feltételei fennállnak, az iskolaőr –az Rtv. rendelkezései szerint– kényszerítő eszközt is alkalmazhat. Ide tartozik a testi kényszer, valamint a korábban megemlített rendőrbot, bilincs, illetve vegyi eszköz. Ezeket kizárólag az oktatási intézmény területén alkalmazhatja. Az egyes kényszerítő eszközök alkalmazásáról az arra okot adó körülmény megszűnését követően haladéktalanul jelentést tesz a közvetlen szolgálati előjárójának, továbbá értesíti az illetékes kapitányságon működő ügyeletet, vagy a tevékenységirányítási központot.²⁷

Az iskolaőr csak akkor jogosult intézkedésre, ha arra alkalmas állapotban van, formaruházatát az előírtak szerint, annak minden ékítményével viseli, továbbá szolgálati igazolványa, valamint jelvénye együttesen nála van, illetve a legfontosabb, hogy az oktatási intézmény területén történjen az intézkedésre okot adó cselekmény, körülmény.²⁸

Felvétel

Iskolaőr abból a személyből lehet, aki magyar állampolgársággal, valamint büntetlen előélettel rendelkezik, cselekvőképes, továbbá nem áll a rendvédelmi szerv hivatásos állománya tagjának foglalkoztatását kizáró foglalkozástól eltiltás hatálya alatt.²⁹ Azok a személyek, akik ezeknek a feltételeknek megfelelnek, –akárcsak a rendőrség hivatásos állományú tagjai, vagy hivatásos állományhoz csatlakozni kívánó személynek– egy egészségügyi, egy pszichológiai, illetve egy fizikai alkalmassági teszten mennek végig az erre vonatkozó BM rendeletnek megfelelően.

A jelöltek először az egészségügyi alkalmassági vizsgálaton esnek át. Ennek lényege, hogy jelentkezőről orvosi vizsgálat során állapítják meg, hogy szakmailag képes-e ellátni a meghatározott feladatokat, valamint, hogy megfelelő-e a személyi higiénés állapota.³⁰

A következő lépés a fizikai alkalmassági vizsgálat. Az erre vonatkozó, az iskolaőrökről szóló 27/2020 (VII. 17.) BM rendelet tételesen felsorolja a végrehajtandó gyakorlatokat, az elérhető maximum pontszámokhoz való követelményt, valamint a gyakorlatok helyes végrehajtásának módját. Három feladatot kell teljesíteni a jelentkezőknek. Az egyik gyakorlat a fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtás, a másik feladat a hanyatt fekvésből felülés, illetve az utolsó az 1500 méteres síkfutás.³¹

A sort a pszichológiai vizsgálat zárja. Ezt a vizsgálatot a jelentkező az általa megpályázott oktatási intézményben betöltendő álláshely szerint illetékes megyei rendőr-főkapitányság pszichológusa végzi.³² Mivel egy elég speciális munkakörrel van szó, ezen az alkalmassági vizsgálaton a pszichológusnak teljes mértékben meg kell győződnie arról, hogy a pályázó pszichikai állapota révén alkalmas-e az adott munkakör betöltésére, kiváltképp arra vonatkozóan, hogy képes-e kezelni a feladata ellátásával együtt járó konfliktusokat.

„A pszichológiai alkalmassági vizsgálat kiterjed a személyiség egészének, az intellektuális képességeknek, a kommunikációs készségeknek és a társadalmi normáknak való megfelelési

²⁴ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 102/L. §

²⁵ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 102/N. §

²⁶ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 102/M. § (1)

²⁷ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 102/O. (1)-(2)

²⁸ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet

²⁹ URL7

³⁰ Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet 3.§

³¹ Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet 2. számú melléklet

³² Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet 14.§

*képességeknek a vizsgálatára.*³³ Ezek alapján a korábban említett rendelet a 16. bekezdésében tételesen felsorolja azokat a minimumfeltételeket, amelyekkel rendelkeznie kell a jelentkezőnek. Ennél fogva a pszichológus kétféle minősítést adhat a jelentkezőnek: alkalmas, vagy alkalmatlan.³⁴ Az alkalmassági vizsgálatok –a hivatásos állományú rendőrökéhez hasonlóan– a felvételt követően időszakosan ismétlődnek.

Képzés

Amennyiben a pályázó sikeresen teljesítette a korábban részletezett alkalmassági vizsgálatokat, az a megyei-rendőrőrkapitányság, amelynek személyi állományába jelentkezett, munkaviszonyt létesít a leendő iskolaőrrel. Innentől kezdve megkezdődik számára az a képzés, amelynek tudásanyagát elsajátítva kiválóan végezheti későbbi munkáját. Erre a folyamatra az iskolaőrök képzéséről, kiegészítő képzéséről, vizsgáztatásáról, valamint a képzés és a vizsga helyett elfogadható szakirányú képesítések és képzettségek jegyzékéről szóló 28/2020 (VII. 17.) BM rendelet vonatkozik.

Az iskolaőrök képzése 120 órában történik, melyek elméleti és gyakorlati előadásokat tartalmaznak.³⁵ A képzés három modulból (pedagógiai, és gyermekpszichológiai, bűnmegelőzési és konfliktuskezelési, valamint rendvédelmi felkészítés és gyakorlati) épül fel, amelyek végén minden alkalommal modulzáró vizsgát kell tenni.³⁶ A rendelet 6. melléklete tételesen felsorolja, hogy az egyes modulokat milyen képzettség, illetve képesítés vált ki.

A komoly követelmények miatt a jelentkezők közel fele morzsolódott le, és már az előszűrőn kiesett, sokan pedig a képzés során buktak ki.³⁷ Ezáltal 497 fő kezdhette meg szolgálatát, ebből 422 intézményi iskolaőrként, 75-en pedig tartalékos iskolaőrként.³⁸

Ez a szám 2021 szeptemberében 437 fő intézményi iskolaőrből, valamint 62 fő tartalékállományból tevődött össze.³⁹

Intézkedéssel szembeni jogorvoslat lehetősége

Az iskolaőrök által végrehajtott intézkedések ellen lehetőség van jogorvoslat benyújtására. Ezt a jogorvoslatot a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény IX. fejezetében leírtak alapján elsősorban az általános rendvédelmi feladatok ellátására létrehozott rendőri szerv illetékes rendőrkapitánysága részére kell benyújtani. Lehetőség van az Alapvető Jogok Biztosa általi elbírálásra is, amennyiben a panasz elintézése nem tartozik más eljárás hatálya alá.⁴⁰

Az ORFK-hoz benyújtott közérdekű adatigénylés során azt a tájékoztatást kaptam, hogy az iskolaőrség fennállásának első napjától, azaz 2020. szeptember 1-től egészen 2021. szeptember 31-ig mindösszesen két esetben érkezett panasz az iskolaőrök intézkedésével összefüggésben. Az indok az egyik esetben a gyermekekkel történő kommunikációs mód nem megfelelő megválasztása, míg a másik esetben kényszerítő eszköz jogosulatlan alkalmazása volt. Sajnos az esetekkel kapcsolatban pontosabb információ nem áll rendelkezésemre. Könnyen gondolhatjuk úgy, hogy azért ilyen alacsony a panasztételek száma, mert a járványhelyzet következtében az iskolaőrök nem találkoztak olyan gyakran a diákokkal, azonban véleményem szerint ez a megközelítés nem helyénvaló, ugyanis hiába hivatkozunk a digitális oktatásra, miközben hivatalos forrásból tudjuk, hogy egy év működés alatt 362 esetben kellett intézkedést foganatosítani az iskolaőröknek. E tekintetben könnyedén megállapíthatjuk azt a tény, hogy

³³ Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet 15.§ (2)

³⁴ Az iskolaőrökről szóló 27/2020. (VII. 17.) BM rendelet 17.§ (1)

³⁵ Az iskolaőrök képzéséről, kiegészítő képzéséről, vizsgáztatásáról, valamint a képzés és vizsga helyett elfogadható szakirányú képesítések és képzettségek jegyzékéről szóló 28/2020. (VII. 17.) BM rendelet 2.§ (1)

³⁶ Az iskolaőrök képzéséről, kiegészítő képzéséről, vizsgáztatásáról, valamint a képzés és vizsga helyett elfogadható szakirányú képesítések és képzettségek jegyzékéről szóló 28/2020. (VII. 17.) BM rendelet 3.§ (1)

³⁷ URL8

³⁸ URL9

³⁹ ORFK-hoz benyújtott közérdekű adatigénylés

⁴⁰ A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 10/C.§ (4)

az iskolaőrök a megkezdett intézkedéseiket kellő hatékonysággal tudják eredményre juttatni, ugyanis a panasztevés ténye nem alapozza meg azt, hogy az érkezett panaszok kivizsgálását követően megállapítást nyert az intézkedés jogszerűtlensége, szakszerűtlensége, sürgősségi jellege, aránytalansága. Ennek tudatában feltételezhetjük azt is, hogy a diákokra nagyobb mértékben tudnak hatást gyakorolni az iskolaőrök, mivel a fiatalok tartanak a komoly és súlyos következményektől, illetve megállapítható az is, hogy az iskolaőrök megfelelő képzést kapnak, és teljes mértékben fel vannak készítve a szolgálatellátásuk során felmerülő problémák, akadályok leküzdésére.

Hatékonyság vizsgálat

Az iskolaőrök –mint azt már korábban említettem– 2020 szeptember 1-jén kezdték meg szolgálatukat közel 500 oktatási és nevelési intézményben. A koronavírus okozta helyzet miatt azonban az iskolák csupán pár hónapon keresztül működtek megszokott formájukban. A 2020 november 4-én kihirdetett rendkívüli jogrend vonzata, hogy az általános iskolák felső tagozatosai, valamint a gimnáziumok, illetve szakközépiskolák átálltak a távoktatás rendszerére és a diákok csak bizonyos napokon, kizárólag gyakorlati foglalkozásra léphettek be az egyes oktatási intézmények területére. 2021 március 5-ig működtek jelenléti formában az általános iskolák alsó tagozatai, azonban ezt követően ők is az online térben folytatták ismeretük tágítását.

A távoktatás időtartama alatt az iskolaőrök feladatát a tevékenységüket irányító helyi koordinátor határozta meg, figyelemmel a kialakult helyzetre, valamint az adott oktatási intézmény vezetőségének igényeire. Mivel bizonyos iskolákban gyakorlati foglalkozás céljából változatlanul be kellett járniuk a diákoknak, az iskolaőrök szolgálatellátása a megszokott módon folytatódott. Ahol teljes mértékben digitális oktatás zajlott, továbbá az iskola személyzete sem tartózkodott az adott oktatási intézményben –ami indokoltá tette volna az iskolaőr jelenlétét– az iskolaőr a rendőrkapitányság illetékességi területén bűnmegelőzési feladatokat látott el. Ezen felül egyes iskolaőröket átvezényeltek másik oktatási intézménybe az ott szolgálatot teljesítő iskolaőr mellé, úgynevezett társiskolaőrként. Az átvezénylés csak a digitális oktatás fenntartásáig szólt, így ezt követően visszatérhettek az eredetileg kijelölt szolgálatellátási helyükre.⁴¹

Azonban ez a rövid időszak is rengeteg tapasztalattal szolgál. 2020. szeptember 1. és 2021. szeptember 31. közötti időintervallumban már hat alkalommal indult büntetőeljárás közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, illetve hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy támogatója elleni erőszak gyanúja miatt.⁴²

A következő adat 2020. évre vonatkozik: „Szeptember 1-je és 30-a között 206 esetben volt szükség az iskolaőrök intézkedésére, elsősorban bűnmegelőzési célú figyelemfelhívásra. Testi kényszerrel összesen kétszer kellett alkalmazniuk, egyéb kényszerítő eszköz alkalmazására nem volt szükség.”⁴³

A police.hu weboldal, az általános rendőrségi feladatokat ellátó szerv hivatalos honlapja pontosan felsorolja, hogy egyes megyékben hány esetben kellett intézkedniük az iskolaőröknek.

⁴¹ ORFK- hoz benyújtott közérdekű adatigénylés

⁴² ORFK- hoz benyújtott közérdekű adatigénylés

⁴³ URL10

1. táblázat: Az iskolaőrök intézkedésének száma 2020. szeptember 1. és 2020. szeptember 31. között

Nógrád	50
Borsod-Abaúj-Zemplén	32
Jász-Nagykun-Szolnok	26
Heves	20
Hajdú-Bihar	12
Zala	11
Tolna	11
Baranya	9
Győr-Moson-Sopron	6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5
Veszprém	5
Komárom-Esztergom	4
Bács-Kiskun	3
Békés	3
Csongrád-Csanád	3
Vas	3
Somogy	3

forrás: URL10

A táblázatból tisztán kivehető, hogy három megye szorul leginkább az iskolaőrök jelenlétére, mégpedig Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén, valamint Jász-Nagykun-Szolnok megye. Mivel az ORFK nem vezet statisztikát az iskolaőrök megyékre lebontott számáról, nem lehet megállapítani, hogy azért magas az intézkedések száma, mert az érintett megyékben jelentősen több iskolaőr lát el szolgálatot, vagy más oka van az eltérésnek. Mindemellett az intézkedések pontos jellegéről sincs hivatalos tájékoztatás.

Amennyiben a 2020. október 1. és 2021. szeptember 31. közötti intervallumot vizsgáljuk, megállapítható, hogy az intézkedések száma 206-ról 362-re emelkedett.⁴⁴ A korábban közzétett táblázat –amely az intézkedések megoszlását tartalmazta megyékre lebontva– oly mértékben változott, hogy Nógrád, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megyét már nem Jász-Nagykun-Szolnok megye követte, hanem Heves megye.⁴⁵ A számok jól mutatják, hogy 12 hónap alatt nem emelkedett annyit az intézkedések száma, mint amennyi az első hónapban keletkezett. Ebben nagy szerepet tölthetett be a távoktatás, ugyanis az alatt az időszak alatt kevés diákkal érintkeztek, vagy egyáltalán nem is kerültek kapcsolatba diákokkal az iskolaőrök, ugyanakkor meglehet, hogy az iskolaőrök jelenléte eredményezte az egyes cselekmények elkövetését.

Mindenesetre egyes intézményekben nem a rendeltetésének megfelelő munkakört kellett ellátnia az iskolaőrnek, hiszen néhány esetben a hiányzó portás szerepét töltötte be, valamint ő végezte a kapun történő belépésnél a testhőmérséklet ellenőrzést és a járványügyi intézkedésekkel kapcsolatos szabályok betartását figyelte.⁴⁶ Az utóbbi két feladatmeghatározás vonatkozásában alapvetően nem merülhet fel semmi probléma, hiszen a járványügyi intézkedések betartása, valamint betartatása a közrend és a köznyugalom fenntartása, jelen esetben az iskola rendjének fenntartása érdekében jelentős szerepet tölt be. Azt a tényt viszont nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az iskolaőrt –szerencsére kevés esetben – portásként, esetleg karbantartóként kezelik. Ez a fajta feladatmeghatározás véleményem szerint nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy az iskolaőr ne tudja teljesíteni azt a tőle elvárt feladatot, amely hozzájárul az adott intézmény biztonságának növeléséhez. Arról nem is beszélve, hogy ez teljes mértékben ellenkezik az őrtasításban meghatározottakkal.

A továbbiakban szeretnék néhány esetet megemlíteni, amelyeket nyilvánosságra hoztak, és amelyek során kiemelkedően fontos szerepet játszott az iskolaőr jelenléte, illetve hiánya. 2020. év októberében emelkedett az iskolaőröket igénylő oktatási intézmények, valamint az iskolaőrök által lefolytatott

⁴⁴ ORFK- hoz benyújtott közérdekű adatigénylés

⁴⁵ ORFK-hoz benyújtott közérdekű adatigénylés

⁴⁶ URL11

intézkedések száma is. Október 31-ig az intézkedések száma 257-re emelkedett, amelyből nagyobb számban még mindig a bűnmegelőzési célú figyelemfelhívás fordult elő, azonban már 12 esetben kellett kényszerítő eszközt alkalmazni.⁴⁷

Két esetben is iskolaőrre támadtak. Az egyik eset 2020 október 8-án történt Budapesten, egy zuglói szakközépiskolában. A tényállás szerint egy zavart nő az iskola lépcsőjén várakozó diákokat zaklatta, akik a szolgálatot ellátó iskolaőrtől kértek segítséget. Az iskolaőr először megpróbálta szóban meggyőzni a hölgyet, hogy távozzon, aki viszont először egy kalapácsot, majd egy vascsövet vett elő, amivel az iskolaőr felé kezdett hadonászni. Ekkor az iskolaőr lefegyverezte a nőt, és mivel már korábban bejelentést tett a rendőrkapitányságon, a káröröknek előállítás céljából átadta. A nővel szemben felfegyverkezve elkövetett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntett gyanúja miatt indult eljárás.⁴⁸ Egy másik esetben, 2020 október 22-én egy Nógrád megyei általános iskola egyik diáklányáért ment édesanyja, amikor észrevette, hogy lányán kisebb sérülések vannak egy korábbi esés miatt, ezért beszélni szeretett volna az iskola igazgatójával, valamint a lány tanáraival. A járványügyi intézkedéseknek megfelelően szülők az iskola területére nem léphettek, ezért az éppen szolgálatot teljesítő iskolaőrre arra kérte, hogy távozzon. A nő a többszöri felszólítás ellenére sem hagyta el az iskola területét, ehelyett az iskolai dolgozók, illetve a diákok előtt szidalmazta, majd a falnak lökte az iskolaőrt. A Balassagyarmati Járási Ügyészség közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetvével, valamint becsületsértés vétségével vádolta a nőt.⁴⁹ A nőt 1 év 10 hónap börtönbüntetésre ítélték, amit – tekintettel a büntetlen előéletére – 2 év 6 hónapra felfüggesztettek.

2020 október 12-én egy polgári általános iskolában egy 13 és egy 14 éves fiú verekedett össze. Az ebédszünetben az iskolaőr arra lett figyelmes, hogy két fiatal fiú verekedni kezdett, majd ezt követően szétválasztotta őket, ezután értesítette a rendőrséget. A verekedésben mindketten könnyű sérüléseket szenvedtek, amelyeket az iskolaorvos még a helyszínen ellátott. A 14 éves fiú ellen a Hajdúnánási Rendőrkapitányság súlyos testi sértés kísérlet elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indított nyomozást.⁵⁰

Egy 2021 február 1-i cikk az ORFK sajtószóvivője által elmondottak alapján 308 intézkedésről írt a félév során. „Ebből 72 alkalommal kellett fellépni bűncselekmény vagy szabálysértés miatt, melyek közül 48-szor bűncselekmény, jellemzően garázdaság, testi sértés miatt, 24-szer pedig szabálysértés történt.”⁵¹

A korábban említett szituációk is alapvetően megbotránkoztatók, hiszen jól mutatják, hogy számos esetben még az iskolaőr jelenléte sem elegendő ahhoz, hogy visszatántorítsa a potenciális elkövetőket cselekményük megkezdésétől. Nem beszélve arról, hogy a mai modern világban a személyesen lezajló verbális zaklatás és fizikai bántalmazás mellett az internetes zaklatás, azaz a „cyberbullying” is a fénykorát éli, amely egyre több diákot érint. „A cyberbullying közismert formája a gyermekkorúak között megvalósuló kortárserőszak. A cybertérben történő abúzust fiatal felhasználói közösség gyakorolja, és igen gyakran előzménye vagy következménye a kortárs csoportok hagyományos iskolai környezetben zajló kollektív magatartásának. A cybermegfélemlítés normasértő jellege állandó, de nem minden esetben váltja ki a kontrollintézmények reakcióit, ami az érintett felhasználó azon szubjektív megítélésétől függ, hogy a felé irányuló nyomásgyakorlást normasértőnek minősíti-e vagy jelzi-e a környezetének.”⁵² Az ilyen és ehhez hasonló magatartásokat az iskolaőr személyes jelenléte sem tudja megállítani, sőt, jórészt ennek következtében a személyesen történő zaklatást – amelyet véleményem szerint könnyedén észlelni és kezelni lehetett – felváltja a cyberbullying. Sajnos a következő esemény is ehhez köthető, amely nagy visszhangot keltett a médiában. A 2021. év szeptemberében a tanévkezdést követően néhány nappal a baktalórántházai Vay Ádám Gimnázium, Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium egyik 16 éves tanulója öngyilkosságot követett el, mivel két lány osztálytársa zaklatta, gúnyolta, trágár kifejezésekkel illette.³⁹ A sértett ezt korábban jelezte az osztályfőnökének, aki

⁴⁷ URL12

⁴⁸ URL13

⁴⁹ URL14

⁵⁰ URL15

⁵¹ URL16

⁵² Kiss,2019,79

összehívta az osztályközösséget az eset megbeszélése céljából, majd ezt követően biztosította a sértettet, hogy többet már nem fogják verbálisan szidalmazni. Ez azonban nem vezetett eredményre, tovább folytatódta az atrocitások, amelynek következménye egy fiatal fiú halála lett. A sértett barátai azt állítják, hogy nem tapasztaltak semmilyen gyanús, a sértettre nem jellemző magatartást.⁵³ Utólag azonban nyilvánvalóvá vált, hogy voltak előjelei. A fiú az öngyilkosságát megelőző napokban szótlan volt, nem nevetett, nem mosolygott. Ha a barátok, illetve a tanárok korábban észlelik a jeleket, akkor nagy valószínűséggel nem végződik halálessel a történet.

Mindamellet, hogy a szóban forgó iskolában –információim szerint– nincs iskolaőr, az eset kapcsán komoly hatékonysági problémára derül fény. Úgy gondolom, hogy az ilyen esetek elkerülése érdekében az iskolaőr feladata a diákok pszichológiai és érzelmi állapotának folyamatos monitorozása, természetesen a tőle elvárható mértékben. Amennyiben felmerül a zaklatás bármely formájának gyanúja, kötelessége értesíteni a zaklatást elszennvedő diák osztályfőnökét, illetve az iskola igazgatóját is. Ezzel kapcsolatban a későbbiekben megemlítek egy példát, amely szerintem tökéletesen megmutatja, hogy miként kell eljárni az ilyen esetek megelőzése érdekében.

Kérdőívek kiértékelése

Kutatásom során a diákok iskolaőrökkel kapcsolatos véleményére is kíváncsi voltam. Ennek felmérése érdekében két kérdőívet állítottam össze. Az egyiket úgy készítettem el, hogy fel tudjam mérni, hogy a nyolcadik, illetve kilencedik osztályba járó diákokat mennyire befolyásolja a továbbtanulásukban, ha egy általuk választani kívánt, vagy választott intézményben iskolaőr lát el szolgálatot. A másik az iskolaőr és a diákok közötti kapcsolatra helyezi a hangsúlyt a diákok szemszögével. A kérdőíveket a fennálló koronavírus okozta járványhelyzetre tekintettel elektronikusan juttattam el nagykanizsai iskolákba ismerőseimen, barátaimon keresztül. Mivel az egyik kérdőív egy meghatározott korcsoportba tartozó diákoknak készült, a kitöltés hitelességét megőrizve az egyes iskolákban dolgozó, általam régebb óta ismert pedagógusok segítségét kértem a kitöltés végrehajtásának koordinálásában. Három iskolából, egy általános iskolából, egy gimnáziumból, illetve egy szakközépiskolából érkeztek a kitöltések, összesen 79 diák közreműködésével. Sajnálatos módon számos esetben előfordult, hogy a kérdőívet pontatlanul töltötték ki, így a pontos adatok kinyerése csak 74 kérdőívből valósult meg, ebből 40 válasz érkezett a nyolcadikos, illetve kilencedikes diákok részéről a nekik szóló kérdőívre, valamint 34 válasz érkezett a többi korosztálytól a nekik szánt kérdőívre.

A nyolcadikos és kilencedikes diákok által kitöltött kérdőív eredményei

Az öt kérdés közül az első a kitöltők közötti nemek megoszlására irányult. Megtudtam, hogy a kitöltőkből 21 fő lány, 19 fő pedig fiú.

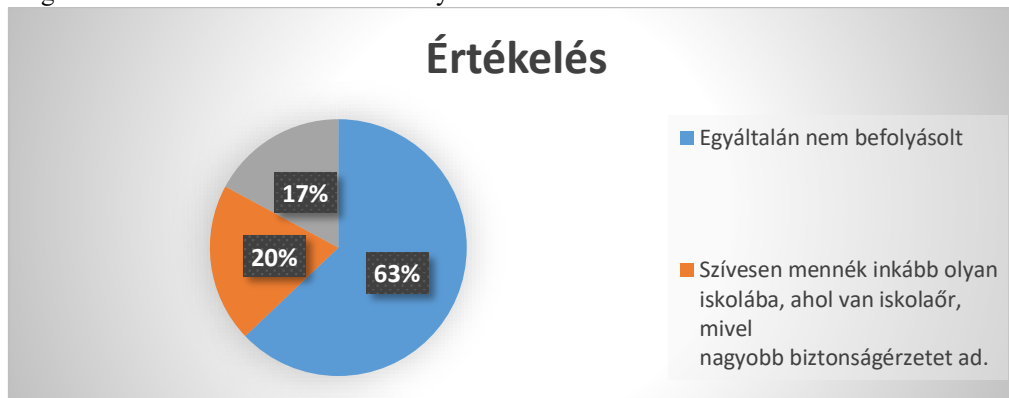
A következő kérdés az osztályra, így a válaszokból kideríthető, hogy 34 fő még nyolcadik osztályos, 6 fő pedig már kilencedikes. A 21 lány közül 18 még nyolcadik osztályos, 3 pedig már kilencedikes. A fiúk tekintetében azt mutatják a számok, hogy 16 fiú jár nyolcadik osztályba, 3 pedig már kilencedik osztályos.

A következő kérdésem a nyolcadikos diákoknak szólt. Arra voltam kíváncsi, hogy milyen mértékben befolyásolja őket az a tény, hogy a továbbtanulás szempontjából választott intézményben iskolaőr működik.

---

⁵³ URL17

1. diagramm: adatok a továbbtanulás befolyásolásáról

forrás: Szerző saját adatok alapján

A válaszadók közül a nyolcadikos diákok –ahogy az a fenti diagramból is jól látszik– 63%-a, azaz pontosan 21 fő válaszolta azt, hogy egyáltalán nem befolyásolja őket pályaválasztásuk szempontjából. 20%, azaz 7 fő gondolja úgy, hogy szívesen menne olyan iskolába, ahol iskolaőr lát el szolgálatot, amely nagyobb biztonságérzetet nyújt a diákoknak. 17%, azaz 6 fő pedig úgy gondolja, hogy ahol iskolaőr működik, ott számottevően jelennek meg magaviseleti problémák a diákok körében. A nemek összefüggésében lebontva a statisztika a következőképpen alakul. A 18 nyolcadik osztályos lány közül 11 fő válaszolta azt, hogy nem befolyásolja őket döntésükben, 1 fő gondol negatívan az iskolaőr működésére, valamint 6 fő érzi úgy, hogy szívesen menne olyan iskolába, ahol iskolaőr lát el szolgálatot. A 16 nyolcadik osztályos fiú közül 10 fiú válaszolta, hogy egyáltalán nem befolyásolja őket az iskolaőr jelenléte, 1 fiú a továbbtanulásával kapcsolatos döntésére negatívan hat az iskolaőr jelenléte, valamint 5 fiú szívesen menne olyan iskolába, ahol iskolaőr működik.

Ha jól megfigyeljük a számokat, akkor levonható az a következtetés, miszerint a diákok többségét egyáltalán nem érdekli, vagy éppen pozitívan érinti az iskolaőr jelenléte az általuk továbbtanulás szempontjából választott iskolában. Azt is észre vehetjük, hogy nincs különbség a fiúk, illetve a lányok véleménye között. Meglátásom szerint, ha nagyobb távlatokban gondolkodunk, és sokkal több diákkal töltjük ki a kérdőívet, akkor feltehetően azt tapasztalhatjuk, hogy az előbb említett befolyásoltsági mutatók a kitöltők számának növelésével hasonló arányban oszlanak meg. Tehát valószínűsíthetjük, hogy a diákok többsége pozitívan gondol arra az iskolára, ahol iskolaőr működik pontosan azért, mert úgy gondolják, hogy az iskolaőr jelenléte bűnmegelőző jelleget tölt be, így sokkal nagyobb az adott iskolában a biztonságérzetük. Azok a diákok, akik negatívan gondolnak arra az adott iskolára, ahol iskolaőr működik vélhetően az iskolaőrre egyfajta ellenreakcióként gondolnak az intézmény részéről a diákok által elkövetett szabálysértésekre, bűncselekményekre.

A következőkben a kilencedikes diákok körében tettem fel az előbb említett kérdést, amelyekre szintén ezt a három válaszlehetőséget adtam meg. A 6 kilencedikes diák közül egyenlően oszlott el a nemek aránya, tehát 3 fiú, illetve 3 lány volt a válaszadók között. Sajnos a kitöltési hajlandóság ebben a korosztályban meglehetősen csekély volt, ennek ellenére kiderült, hogy a 3 lány közül 2 főt egyáltalán nem befolyásolt az iskolaőr jelenléte az általuk választott iskolában, 1 fő pedig kifejezetten nem kívánt olyan iskolában továbbtanulni, ahol iskolaőr lát el szolgálatot. A 3 fiú közül mind a 3 főt azt a választ adta, hogy őket nem befolyásolta döntésükben az iskolaőr jelenléte.

Utolsó kérdésem arra irányult, hogy milyen mértékben kapnak tájékoztatást az osztályfőnöktől, esetleg a választani kívánt intézmény honlapján arról, hogy az intézményben működik iskolaőr, vagy sem. Erre a 40 fő kitöltő közül 35 fő válaszolta azt, hogy nem kapnak semmilyen tájékoztatást erről, 5 fő pedig kap az osztályfőnöktől. Ezzel kapcsolatban álláspontomat a későbbiekben taglalom.

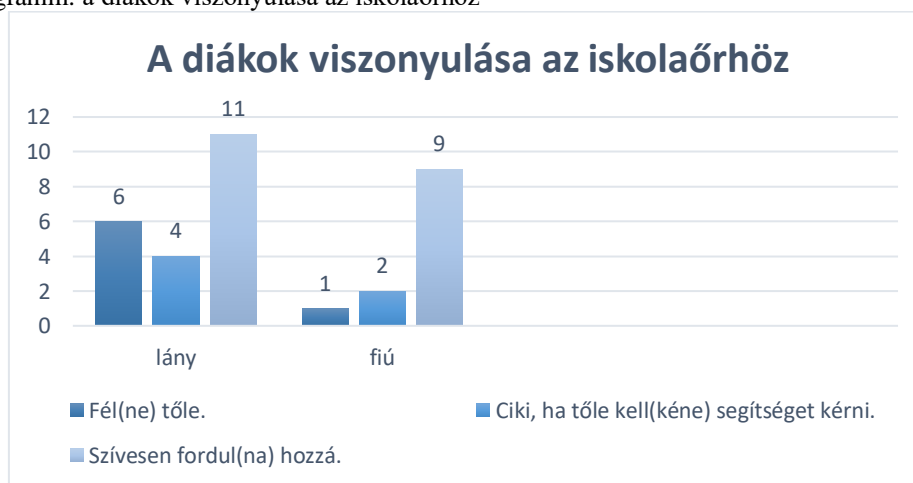
Általános kérdőív az iskolaőrsegről

Ahogy korábban megemlítettem, készítettem egy kilenc kérdésből álló kérdőívet, amellyel arra keresek választ, hogy a diákok hogyan viszonyulnak, viszonyulnának az iskolaörhöz. Az első kérdésem a kitöltő életkorára vonatkozik. Meghatároztam egy bizonyos korcsoportot, akik felé irányult a kérdőív, így a válaszlehetőségek a 14. életkor, valamint 18. életév életkort engedték megadni. Ez alapján megállapíthatjuk, hogy a kitöltők meglehetősen vegyes arányban képviselik az egyes korcsoportokat. A legnagyobb számban 17 éves kitöltők vettek részt, összesen 14 fő képviselőjében, utánuk 6 fő 15 éves, őket követve a 18, illetve a 16 éves diákok 5-5 fővel, majd 4 fő képviselőjében a 14 éves tanulók. A következő kérdésem a nemek arányát volt hivatott felmérni. Ebből kiderül, hogy 21 fő lány, illetve 13 fő fiú volt a válaszadók között. A kitöltők közül csupán 1 fő válaszolta azt, hogy az iskolájában van iskolaőr. Feltettem egy kérdést azokhoz a diákokhoz, akiknek az iskolájukban iskolaőr működik a szükségességével kapcsolatban. Erre a kérdésre ez az 1 diák így felelt: „*Igen, mert az iskolában történő bűncselekmények száma csökkent*”.

Sajnos egy vélemény alapján nem állíthatunk fel statisztikai adatot, azonban egy kicsit elemezni mindenképpen érdemes. Feltételezhető, hogy a diák nem rendelkezik a rendészet területén használt szakkifejezések átfogó tudatával, ezért említ bűncselekményt. A diák feltehetőleg az iskola házirendjének megsértésére gondolhatott, esetleg egy-egy kisebb súlyú, személyi sérüléssel nem járó verekedésre asszociálhatott. Tehát a válaszából kiderül, hogy az ő szubjektív biztonságérzetét növelte az iskolaőr jelenléte.

A válaszadók 100%-a állítja, hogy nem került kapcsolatba iskolaőrrel. Feltettem a diákok számára azt a 3 válaszlehetőséggel ellátott kérdést, amely arra keresi a választ, hogy a tanulók milyen mértékben viszonyulnak, viszonyulnának az iskolaörhöz. A válasz az alábbi diagram szerint alakult:

2. diagramm: a diákok viszonyulása az iskolaörhöz

forrás: Szerző saját adatok alapján

Jól megfigyelhető, hogy a lányok körében meglehetősen megosztó ez a kérdés, ugyanis a lány kitöltők kicsivel többek, mint fele szívesen fordulna az iskolaörhöz, azonban az is jól látszik, hogy 28% inkább félne az iskolaörtől, 19% pedig nem szívesen kérne tőle segítséget. A fiúk lényegesen nagyobb arányban fordulnának segítségért az iskolaörhöz. A válaszadó 13 főből csupán egy fiú tartanak az iskolaörtől, kettő pedig inkább mástól kérne segítséget, mint tőle. Mivel kamaszkorú fiatalokról beszélünk, nem meglepő az, hogy 6 fő inkább nem kérne segítséget az iskolaörtől. Véleményem szerint az iskolaörség vonatkozásában pontosan az lenne az elsődleges feladat, hogy arra buzdítsuk a diákokat, hogy bármilyen segítség kérése esetében nyugodt szívvel vegyék igénybe az iskolaőr szolgálatát. Ezt úgy tudjuk elérni, ha megértetjük a fiatalokkal azt, hogy az iskolaőr nem ellenük van, hanem értük.

A továbbiakban azokhoz a diákokhoz fordultam, akik olyan intézményben tanulnak, ahol nincs iskolaőr. Arra kértem őket, írják le véleményüket azzal kapcsolatban, hogy igényt tartanak arra, hogy

iskolájukban az iskolaőr lásson el szolgálatot. A 33 válaszadó közül 3 fő szeretné, ha lenne iskolaőr az intézményben. A konkrét válaszaik a következők: „Igen, a biztonság mindig jó”, „Igen, mert lehet, hogy a diákok fegyelmezettebbek lennének.”, „Lehet, hogy az iskola biztonságosabb lenne miatta, ezért azt hiszem, igen.”

Csupán két válaszadó véli úgy, hogy az adott iskolában magatartásbéli problémák mutatkoznának meg a diákok részéről. A többi válasz szerint az adott iskolában a diákok jelentős része fegyelmezett, tisztelettel.

Összegzés és javaslatok

A begyűjtött információk, statisztikai mutatók alapján kialakított véleményem szerint egy jól működő rendszert hoztak létre az iskolákban, oktatási intézményekben. Ennek ellenére úgy gondolom, hogy rossz irányba mutat az, hogy kényszerítő eszközök segítségével biztosítjuk a rendet az iskolákban. Álláspontom szerint az iskolai erőszak az iskolaőr jelenlétével nem fog megszűnni, maximum áthelyeződik egy másik szférába. Ezalatt értem az iskola területén kívüli helyszíneket, valamint az iskolaőr által lefedetlen online világot.

Meglátásom szerint jelenleg az iskolaőrségről való tájékoztatás egyáltalán nem megfelelő. A kérdőív adatai alapján 40 főből csupán 5 kapott tájékoztatást arról, hogy egy a továbbtanulás szempontjából választott intézményben működik-e iskolaőr. A kitöltött kérdőívekből megállapítható, hogy számos diákot befolyásolhat ez a tényező. A megfelelő tájékoztatás érdekében egy hiteles, folyamatosan frissített, naprakész táblázatot kellene vezetni, amely tartalmazza az összes intézményt, ahol ténylegesen működik iskolaőr. Jelenleg az interneten számos ilyen táblázat érhető el, amely fals adatokat tartalmaz. A félretájékozódás megelőzése érdekében egy központosított szerv, például az Oktatási Hivatal készíthetne és tehetne mindenki számára elérhetővé egy ilyen, hiteles adatokat tartalmazó táblázatot. Továbbá ösztönözni kellene az oktatási intézményeket, hogy hivatalos internetes oldalukon hívják fel a figyelmet arra, hogy az adott iskolában van iskolaőr, vagy sem.

Véleményem szerint arra is sokkal nagyobb figyelmet kell fordítanunk, hogy a diákokat, szülőket, pedagógusokat biztosítsuk afelől, hogy az iskolaőr nem ellenük van, hanem értük. Ennek elérése érdekében népszerűsíteni kellene az iskolaőrséget rövidebb videók, riportok alapján, amellyel az iskolaőrök bűnmegelőző, segítő szerepét állítjuk előtérbe.

Irodalomjegyzék

Kiss Tibor (2019): Deviancia az online térben In: Kiss Tibor; Parti Katalin; Prazsák Gergő: Cyberdeviancia Budapest, Magyarország: Dialóg Campus Kiadó - Nordex Kft 2019. 55-88. o.

Papp Dávid (2019): Szélsőséges időjárási viszonyokkal, extrém hőséggel kapcsolatos vezetői, parancsnoki feladatok Magyar Rendészet XIX évf: 4.

Papp Dávid (2020): A körzeti megbízotti szolgálat kialakulása In: Ruzsonyi, Péter (szerk.) Közbiztonság: Fenntartható biztonság és társadalmi környezet tanulmányok III. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó 365-391.

Rosta Andrea (2006): Fiatalkori bűnözés és bűnmegelőzés (PhD értekezés) Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi és Kriminológia Tanszék

Sipos László (2015): Gyermekbűnök, közérkölcsök... in: Ricsei Béla (szerk.) Magyar Tudomány Ünnepe "Útközben" tudományos konferencia: absztraktok Nyíregyháza, Magyarország: Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

Szabóné Farkas Tünde (2021): Iskolaőrök státusza, szerepe az oktatási rendszerben (szakdolgozat) Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tudományok Intézete Büntetőjogi és Kriminológia Tanszék

Tihanyi Miklós, Papp Dávid (2022) a: A körzeti megbízotti szolgálat története 2. A kezdetektől a rendszerváltásig Belügyi Szemle 70. évf. 4. 689-703.

Tihanyi Miklós, Papp Dávid (2022) b: A körzeti megbízotti szolgálat története 1. A kezdetek Belügyi Szemle 70. évf. 3. 589-605.

Internetes források

URL1: https://borsosajka.files.wordpress.com/2017/04/iskolai_eroszak.pdf (Letöltve:2021.03.26.)

URL2: <https://www.koloknet.hu/iskola/iskola-rendore-program/> (Letöltve: 2021. 03. 28.)

URL3: <https://kamaraonline.hu/2200-rendorrel-folytatodik-az-iskola-rendore-program> (Letöltve: 2021. 11. 04.)

URL4: <https://444.hu/2020/06/11/az-iskolaorseg-csak-a-tuneteit-kezelne-az-iskolan-beluli-eroszaknak> (Letöltve: 2021. 03. 28.)

URL5: https://www.debreciner.hu/cikk/3130_szuksegtelen_es_butasag_az_iskolaorok_altalanos_a_volt (Letöltve: 2021. 11. 04.)

URL6: <https://boon.hu/kozelet/helyi-kozelet/az-iskolaorok-munkajarol-pozitiv-az-eddigi-visszajelzes-4587697/> (Letöltve: 2021.03.26.)

URL7: <http://www.police.hu/hu/iskolaor> (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL8: https://web0.nepszava.hu/3087212_mar-az-eloszuron-kiesett-az-iskolaorsegre-jelentkezők-tobbsege (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL9: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/augusztus-3-an-kezdetet-vette-az> (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL10: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/iskolaorseg-az-első-30-nap> (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL11: https://eduline.hu/kozoktatas/20201002_iskolaorok (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL12: <https://www.youtube.com/watch?v=Pe0S2FOikw> (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL13: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/bunugyek/gyerekek-kertek-segitseget-az-iskolaortol> (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL14: <https://444.hu/2021/03/16/felfuggesztett-bortont-kapott-egy-no-amiert-falnak-lokte-az-iskolaort> (Letöltve: 2021. 03. 26.)

URL15: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/kozrendvedelem/iskolaorvetett-veget-a-verekedesnek> (Letöltve: 2021. 03. 28.)

URL16: <https://www.vg.hu/kozelet/2021/02/fel-ev-alatt-308-szor-intezkedtek-az-iskolaorok> (Letöltve: 2021. 03. 28.)

URL17: <https://www.origo.hu/itthon/20210908-csendben-turi-a-tragediat-a-vajai-asszony-akinek-meghalt-a-16-eves-fia.html> (Letöltve: 2021. 10. 26.)